

Celor care se întrebă „Pentru ce *Povești din Bellu?*”

Pentru bietele epitafuri, poezii stângace, cu pretenții mai mari decât pot duce rimele șchioape, cuvinte stâlcite, săpate în piatra veche cu siguranța neștiutorului.

Pentru fotografiile șterse de vreme sau, dimpotrivă, tulburător de vii, deși a trecut veacul peste ele.

Pentru crucile mari, arogante și reci, și pentru crucile mititele, de pe care nu se mai poate citi nimic, pierdute în ierburile înalte, ori acoperite de iedera milostivă, care așterne frunze verzi peste nimicul rămas.

Pentru statuile mărețe, semnate de artiști mari și scumpi (unii doar scumpi!) ori sărmatele plăci de mozaic pe care s-a scris cu vopsea ieftină un nume care a fost cândva drag, care a însemnat pentru vreun suflet tot universul vieții.

Pentru băncile de piatră sculptată, ori de marmură netedă sau de lemn scorojit pe care cei rămași le-au pus cu gândul că vor veni și vor adăsta lângă mormânt. Băncile pe care n-a mai stat nimeni de ani sau pe care s-au așezat numai trecătorii, osteniți de plimbare și impresionați de tăcere. Toate băncile de la Bellu au o poveste, începând cu micuța construcție de piatră așezată de Bogdan Petriceicu Hasdeu în fața cavoului unicei lui fiice...

Pentru felinare, minunatele felinare de fier forjat, măiestrit împletite, înroșite de rugina atâtor ani cu ploii și cu zăpezi. Străjuiesc cumiți, demult fără lumină. Unele se apleacă, altele – puține – se mai țin încă drepte, dar majoritatea sunt superbe alcătuirii metalice condamnate la nebagare în seamă. În unele cazuri, sunt mai frumoase decât monumentul lângă care stau, soldați credincioși și modești. Au apărut și unele mai noi, dar nu merită a fi pomenite. Sunt banale, nu au rost decorativ, ci numai de umil adăpost al cuvenitei candelă sau smeritei lumânări.

Pentru arbori – singurii cu adevărat măreți în lumea asta de dincolo de viață. Numai ei sunt monumente. Restul sunt încercări ale oamenilor de a fi mai presus de alți oameni, mai importanți, ori mai bogați, ori mai norocoși. Sau încercări ale oamenilor bogați, importanți, norocoși de a trece în neuitare pe cineva care le-a fost drag. Numai că sub razele soarelui sau în bătaia vântului ori a ploii, tristețea marmurii prăfuite, a lemnului putrezit de vechime ori a pietrei înverzite de timp sunt la fel.

Pentru că Bellu este cumințenia de azi a unui trecut care numai cuminte n-a fost pe când era prezent.

Și, mai ales, pentru că se spun cu surprinzătoare larghețe tot felul de lucruri despre cei care nu se mai pot apăra.

FAM. BARONUL EDLICO

Bellu. Blazonul cu inorog

Boier Ștefanache sau Bellu cel Bătrân

Lungă și anevoioasă este, uneori, călătoria în timp, până să afli omul sau fapta cu care începe istoria unui neam vechi!

În cazul de față, bunăoară, ne-am întors tocmai la Daniil, fost episcop de Zihnon (Macedonia), stareț al mănăstirii Colțea în 1780, iar din 1787 episcop al Așezămintelor Colțea de care aparținea și mănăstirea Sinaia.¹ La vremea aceea, Așezămintele cuprindeau: „spitalul Colței, ridicat la 1706 de spătarul Mihail Cantacuzino; școala din chiliile mănăstirii; hanul omonim și numeroasele prăvălii cu pivnițe din mahalaua Colței sau pe ulița Lipscanilor, precum și alte prăvălii și pivnițe nenumărate din București”². Așadar, mânăstirea era cuprinsă și îndestulată, iar episcopul ei nu era un fitecine. Acest Daniil își aduce în Valahia, „în jurul anului 1780”, nepotul de numai 12-13 ani, anume pe Ștefan Bellio (Bellu), născut în 1767.³ Era copilul surorii sale Despa și al lui Dimitrie Bellio – provenind dintr-o veche și bogată familie din Pella (Macedonia) – și cu el va începe istoria românească a familiei Bellu.

¹ Mădălin-Cristian Focșa, *La Slobozia Câmpinei se rescrie istoria*, Câmpina, 2020, p. 2

² Adrian Majuru, „Mahalaua Colței”, în *Materiale de istorie și muzeografie*, nr. XIV, București, 2000, p. 101

³ George Potra, *Din Bucureștii de ieri*, vol. I, Editura științifică și enciclopedică, București, 1990, p. 443

Vedere generală a Bucureștilor de la Filaret, acuarelă de Amedeo Preziosi ►

Ștefan a crescut, așadar, la București, la mănăstirea Colțea, pe lângă unchiul său, spre norocul și prosperitatea lui și a urmașilor. Era vremea în care fanarioții atotstăpânitori își favorizau „simbatrioții”, le găseau surse de îmbogățire și le dădeau cele mai bune slujbe. Iancu Jianu i-a și spus asta verde în față lui Vodă Caragea: „Măria Ta ai adus pe capul nostru toate haimanalele din Fanar, le-ai dat toate slujbele țării, astfel că noi, tineri români și fii de boieri, am rămas fără nicio slujbă și de bătaie de joc a dregătorilor, de la ispravnic până la zapciu.”⁴

Nepotul episcopului Colței făcea parte dintre privilegiați: era grec, avea rubedenie însemnată, avere de la părinți și minte. Așa că el a răzbit în vremuri dintre cele mai grele: „lerni cu geruri și zăpezi cum nu se mai pomeniseră; arșițe și pârjoluri de se sgârcea firul de iarbă până în dreptul rădăcinei; cutremure de pământ care se urmară, mai mult de 20 de ani, la intervale atât de apropiate, în cât crezură Bucurescenii c-a venit sfârșitul lumii; focuri totale și focuri parțiale care schimbau fisionomia mahalalelor cel puțin o dată la 5 ani; biruri atât de grele în cât își vindea locuitorul până și cerga cu care se învelia, ca să plătească dajdiile stăpânirii; reversările Dâmboviței cari siliau pe cei din Isvor să-și clădească colibe și căscioarele mai în fiecare an; și-apoi, [...], ținându-se unii de alții, dâră blestemată și nesfârșită, tâlharii lui Pasvantoglu, Carjalii, Manafii lui Ibrahim-Pașa. Rușii, băjeniele, adică fugile din Bucuresci spre Câmpina, spre Buzău, peste munți în Ardeal; pe urmă, hoțiile lui Caragea, iernele lui Caragea, ciurma lui Caragea, iar băjenii, zaveră, holeră, iar holeră, iar focuri, iar cutremure...”⁵

Pe nepotul lui Daniil Zihno, însă, soarta îl favorizează. În 1785, foarte tânăr fiind, de numai 18 ani, se căsătorește la Craiova cu Elena Bălcescu, descendentă a unei vechii familii de boieri olteni, cu care va avea 10 copii.

În 1787, la scurtă vreme după căsătorie, Ștefan Bellu devine judecător, după care ocupă dregătoria de curte: Mare Șătrar, adică avea în grijă corturile armatei în timp de război, Mare Medelnicer (din 1797) – cel care îi turna domnitorului apă ca să-și spele mâinile, apoi Paharnic, adică se îngrijește de aprovizionarea curții pentru oșpețele domnești. Între 1807 – deci după moartea lui Daniil Zihno – și 1811, Ștefan Bellu este și el episcop al Așezămintelor Colțea.⁶

⁴ Dimitrie Pappasoglu, *Istoria fondării orașului București*, Fundația Culturală Gheorghe Marin Speteanu, București, 2000, p. 101

⁵ G. I. Ionescu-Gion, *Istoria Bucurescilor*, Stabilimentul grafic I. V. Socec, 1899, p. 92

⁶ I. Ionașcu, *Documente bucureștene privitoare la proprietățile mănăstirii Colțea*, București, 1941, p. 342

Odată cu venirea pe tron a lui Ion Gheorghe Caragea, norocul lui Ștefan Bellu sporește. Umbla vorba că „fusesse desemnat în 1812, din Țarigrad, ca venind Caragea pe tron, să-l facă vel Vistier căci va fi bine servit, iar el așa făcu.”⁷

Deși a urcat pe tronul Țării Românești parcă într-un ceas rău, iar cei șase ani, cât a domnit, au rămas în memoria colectivă mai mult prin necazuri, pentru câțiva oameni Vodă Caragea a fost mană cerească. Unul dintre ei a fost Ștefan Bellu, care devine Mare Vistiernic, adică boier divănit căruia îi trec prin mână toate dărilor. Nicio altă dregătorie nu era mai importantă în vremea lui Caragea, care și-a cumpărat tronul cu 8.000 de galbeni – o sumă imensă atunci – și care a urmărit mai ales să strângă averi cu care să poată trăi îndestulat în străinătate. Tot din lăcomie a ocupat tronul Țării Românești șase ani, în loc de trei, cât se învoise cu sultanul!

Cum și-a făcut treaba Marele Vistiernic Ștefan Bellu aflăm din corespondența lui Ion Ghica cu Vasile Alecsandri. Iată ce scrie Ghica, în 1879, despre talentul domnitorului și al anturajului său de a inventa noi metode de înavuțire: „Caragea avea multă imaginație în asemenea materie, dar și găsisse câțiva oameni zdraveni care-l ajutau în desăvârșirea tertipurilor lui. Vorba mergea în țară că: Belu belește / Goleșcu golește / Manu jupuește!”⁸

Numai că lângă apa Dâmboviței, atunci ca și acum, câinii lătrau, iar caravana trecea, adică averile se construiau cu râvnă! Ștefanache Bellu agonisea neconținut, prea puțin preocupat de vorbele care-i ieșeau, de judecata contemporanilor ori de moralitate. Căci iată ce mai spunea Ion Ghica în celebrele scrisori: „Multe averi și case mari s-au ridicat în București după ciuma lui Caragea din scúlele și banii bieților bolnavi.”⁹

E drept, ca un apropiat al domnitorului, Ștefan Bellu vedea, cu siguranță, și părțile lui bune – încercarea de reformă, dorința de propășire. Căci acest Vodă ne-a lăsat primul cod de legi al Țării Românești – Codul lui Caragea – savuroasă lectură astăzi, care „împărțea obrazele 1. După fire, în bărbați și femei; 2. După naștere, în fii

Domnitorul Ion Gheorghe Caragea

⁷ Șt. D. Grecianu, *Genealogiile documentate ale familiilor boierești*, vol. II, Tipografia „Cooperativa”, București, 1916, p. 411

⁸ Ion Ghica, *Scrisori către Vasile Alecsandri*, Editura Humanitas, București, 2004, p. 64

⁹ *Idem*, p. 60-61

Stema familiei Bellu

trimițând la originea macedoneană a familiei”¹², „inorogul [...] foarte legat de emblematica fanariotă, de vreme ce îl regăsim în armele familiei Caragea (iar de aici pare a fi rezultat și capul de inorog din armele Bellu)”¹³, ca și corbul¹⁴, de altfel.

Dar ce puteau să însemne toate acestea în ochii oamenilor față de grozăviile care se țineau scai de Vodă de când pășise în țară?! Curtea domnească arsese la numai câteva zile de la venirea lui, pe 22 decembrie 1818, și peste numai câteva luni, la începutul verii, izbucnise ciuma, rămasă în istorie ca fiind cea mai grozavă.

adevărați, din curvie, vitregi și buni; 3. După vârstă și după minte, în vârstnici, nevârstnici, risipitori și fără minte; 4. După noroc, în slobozi, robi și sloboziți.”¹⁰

Același domnitor luminase pentru întâia dată bieteles ulițe ale Bucureștiului, așa că „Podul Mogoșoaiei începuse [...] să aibă la fiecare șapte case câte un stâlp lung de un stânjen și jumătate ce avea în vârf câte un felinar. În aceste felinare, în nopțile întunecoase, ardeau lumânări pentru care fiecare proprietar trebuia să plătească câte 32 de parale pe lună, iar acești bani trebuiau să se strângă de cel mai cinstit neguțător și cu mustrare de cuget, care avea grija cumpărării și distribuirii lumânărilor.”¹¹

Se mai preocupa fanariotul de educație și, mai ales, de artă. Neuitat până astăzi este teatrul de la Cișmeaua Roșie, ridicat de fiica lui Caragea, Domnița Ralu!

De asemenea, și heraldica avea trecere pe vremea acestei domnii care amesteca progresul cu barbaria și civilizația cu primitivismul. Cel mai probabil atunci s-a născut blazonul neamului Bellu. Acesta reunește un cap de cal, un cap de inorog, un corb și un trident fiecare cu semnificația sa: „capul calului Bucefal,

¹⁰ <https://lege5.ro/Gratuit/heztqmjt/codul-civil-din-1818-codul-caragea>

¹¹ George Potra, *op. cit.*, p. 444

¹² Tudor Radu Tiron, „Bestiarul heraldic muntean. O încercare de sistematizare” (<https://www.academia.edu/>)

¹³ *Idem*

¹⁴ *Idem*

